

พุทธศาสนสุภาษิต คำโคลง

พระนิพนธ์

ของ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดาฯ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961130449

เลขที่ ๓๐ ๓๓๖ ๔๒
วันที่ ๒๕ ๒๕๒๘
๒/๖๖๙๗
๒๕๒๘

อบุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
บววาอากาศตรี ปณมณเฑียร ม.จ.ม. ๒.๑.
ณ เมรุหลวงวัดเทพศิรินทราวาส
วัดเทพศิรินทราวาส
วันอังคาร ที่ ๓๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

หมายรับสั่งที่ ๕๐๐

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๑๕ มกราคม ๒๕๖๔

นาวาอากาศตรี ปุณณ์ ปุณศรี ม.ว.ม.,ป.ช. อายุ ๕๖ ปี อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
ถึงฉ้อโกงกรรมค้ายโรคระบาดเร่ง ณ โรงพยาบาลสมิติเวช กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๔
เวลา ๒๒.๐๐ น.

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาหอประชุม ป. กิตติวัน วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยมประกอบศพ ฉัตรเบญจาทั้งประดับ
ปี ทองขณะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๑ คืน.

ประภรทิน/พิมพ์/๕๐๐/ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นาวาอากาศตรี ปุณณ์ ปุณศรี
	เพื่อทราบ	
		เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานแก่ และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ
		เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่ง ๑๑

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๔ มกราคม ๒๕๒๔

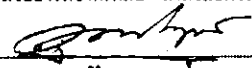
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
หม่อมราชวงศ์อนุเทพ เทวกุล เชิญดวงมาลาไปวางที่หน้าโกศศพ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี ม.ว.ม.ป.ช.
ณ ศาลาหอสมุด ป. กิตติวัน วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร

วันศุกร์ ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๒๔ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ประภวรัตน์/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้ากรมศพ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี
		เทือกพราม.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๕๙๕๕

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๑๔ เมษายน ๒๕๖๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าจตุรภุชวโรดม สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปพระราชทานเพลิงศพ นาวาอากาศตรี ปุณณิ ปุณศรี น.ว.ม.,ป.ช. ที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๖.๐๐ น.

แต่งกายเครื่องแบบปรักศิวา ไร่ทุกซ์.

ประจักษ์/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นาวาอากาศตรี ปุณณิ ปุณศรี
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการความหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๒๙๕๕

สำนักพระราชวัง

๑๔ เมษายน ๒๕๖๔

พระราชทานเพลิงศพ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี น.ว.ม.,ป.ช. ที่เมรุหลวงหน้าพลับพลา
อิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

วันจันทร์ ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการเครื่องเคร่าศพ
ณ ศาลาหอศพ ป. กิตติวัน วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแบกเหนือ
ประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ แล้วเชิญศพไปเผา ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส (เมรุคนโต)

วันอังคาร ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ น. เชิญโกศศพขึ้นรถอวยพระเทียม
จากวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ไปยังเมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หบุตรดั่งกระบวน
แหศตเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นคังบนจิกการวาน

เวลา ๑๓.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ไปพระราชทานเพลิงศพ

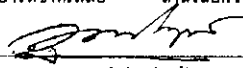
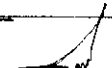
วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๖.๐๐ น. เกือบจี่.

ประณมภ์/พิมพ์/ /ทาน.

วัน	หน้าที่ <u>พนักงานพระราชพิธี</u>
	<u>นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี</u>
	<u>พิจารณา</u>
	<u>เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานย่นวาปฏิบัติ</u>
	<u>เจ้าภาพไม่ทวงเสียดำไรซ้ำอย่างใดทั้งสิ้น.</u>

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

พระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม

เมื่อ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี ได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรม ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ พร้อมทั้งพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม และ เครื่องเกียรติยศประกอบศพ จัตวเบญจาดั่งประดับ ปี กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และพระราชทานพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกำหนด 3 คืน ทั้งยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ มาพระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ นับเป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าขอน้อมกระหม่อมถวายบังคม ณ เบื้องพระบุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณ และขอเทิดทูนพระมหากษัตริย์คุณอันยิ่งใหญ่ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นสรพรพิริยสวัสดิ์พัฒนามงคลแก่วงศ์สกุลสืบไปชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

นายแพทย์ ปลอดพงษ์ ปุณศรี

ที่ รล ๐๐๐๑/ ๑๕๖๗

สำนักพระราชพิธีกร
ส่วนจัดการฯ กทม.๑๐๐๐

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ออพระราชทานพระราชานุญาตให้พิมพ์พระราชนิพนธ์

เรื่อง นายแพทย์สราพรพงษ์ ปุณศรี

ตามที่ท่านได้หนังสือติดต่อ ขอให้ท่านมีความทราบถึงคุณูปการของพระราชนิพนธ์
พระราชานุญาตให้พิมพ์พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง
"พุทธศาสนสุภาษิต คำสอน" เพื่อพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายวาสนาาศรี
ปุณศรี ปุณศรี จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม นั้น ความทราบฝ่าละอองธุรีพระบาทแล้ว พระราชทาน
พระราชานุญาต.

ขอแสดงความนับถือ

(พรมสุวัญสินชัย วณิชกุล)

รองพระราชานุการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินี

กองราชเลขาธุการในพระองค์
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
โทร. ๒๕๖๖๒๐๒, ๒๕๖๖๒๑๒ ต่อ ๑๒, ๒๖

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ณ ศาลา ป. กิตติวัน วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

ประวัตินาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี

เกิด เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2471 ตรงกับวันพฤหัสบดี เดือน 6 ขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งเป็นวันวิสาขบูชา ที่บ้านเลขที่ 40 ตำบลตลาดเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

บิดา ชื่อ หลวงราชไมตรี (ปุ้ม ปุณศรี)

มารดา ชื่อ นางฟอม ปุณศรี

พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คน คือ

1. เด็กหญิงแฟน ปุณศรี (ถึงแก่กรรมแต่ยังเยาว์)
2. นายปลื้ม ปุณศรี
3. นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี

พี่น้องร่วมบิดาแต่ต่างมารดา 4 คน คือ

1. นายบัณฑิต ปุณศรี (ถึงแก่กรรม)
2. นายปราบ ปุณศรี (ถึงแก่กรรม)
3. นายปลอบ ปุณศรี (ถึงแก่กรรม)
4. นายประพันธ์ ปุณศรี

สมรส กับ นางสาว สดศรี วัลยะเสวี (บุตรี พระยาสุรินทรเสวี คุณหญิงเอื้อ) เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2500 มีบุตรชาย 1 คน คือ นายแพทย์ ปसारพงษ์ ปุณศรี

การศึกษา จบประถมศึกษาจากโรงเรียนเบ็ญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2482

จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย พ.ศ. 2486

จบเตรียมอุดมศึกษา จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
พ.ศ. 2488

ได้รับปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์ สาขาเครื่องกล
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2494

ได้รับปริญญาโท วิศวกรรมศาสตร์ สาขาเครื่องกล-
ปรมาณู จากมหาวิทยาลัยจอร์เจีย อินสตีติวท์ ออฟ-
เทคโนโลยี สหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2499

เข้ารับราชการในกองทัพอากาศ ได้รับยศเป็น ว่าที่
เรืออากาศตรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2494 ระหว่าง
เข้ารับราชการ ได้ลาไปอุปสมบท เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม
พ.ศ. 2496 ณ วัดโบสถ์เมือง จังหวัดจันทบุรี
เมื่อลาสิกขาบทแล้วได้กลับเข้ารับราชการต่อ เมื่อวันที่
11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496

การทำงาน

- พ.ศ. 2494 - เข้ารับราชการ กรมช่างอากาศ กองทัพอากาศ
- พ.ศ. 2497 - 99 - ย้ายไปสังกัดกรมเสนาธิการทหารอากาศ แล้วลา
ราชการไปศึกษาต่อโดยทุนส่วนตัว ที่มหาวิทยาลัย
จอร์เจีย อินสตีติวท์ ออฟเทคโนโลยี ประเทศสหรัฐ-
อเมริกา
- พ.ศ. 2499 - กลับเข้ารับราชการที่ กรมช่างอากาศ กองทัพอากาศ
ตามเดิม
- พ.ศ. 2501 - 02 - ไปรับการอบรม เกี่ยวกับพลังงานปรมาณู ที่
School of Nuclear Science and Engineering ประเทศ
สหรัฐอเมริกา

- พ.ศ. 2504 - โอนไปรับราชการทางสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม
ตำแหน่งสุดท้ายในกองทัพอากาศ คือ รองหัวหน้าฝ่ายการซ่อมเครื่องยนต์ กองโรงงานการซ่อม กรมช่าง-อากาศ
- พ.ศ. 2505 - ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้ากองอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
- พ.ศ. 2513 - ลาออกจากราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว เมื่อวันที่ 1 เมษายน
- พ.ศ. 2513 - 19 - เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท ยูเนียนรับเบอร์-โปรดักส์ จำกัด
เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท อุตสาหกรรมยาง ตะวันออก จำกัด
เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท วิสาหกิจยางไทย จำกัด
เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท ยูเนียนไฟโอเนียร์ จำกัด
และเป็นกรรมการในคณะกรรมการของบริษัทต่าง ๆ อีกหลายบริษัท
- พ.ศ. 2519 - 21 - ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง เป็นรองผู้อำนวยการ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2519 และเป็นผู้อำนวยการเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน จนถึง วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2521 จึงได้ลาออกจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อกลับไปประกอบอาชีพส่วนตัว

- พ.ศ. 2521 - 23 - เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัท เท็กซ์ปอร์ตอินเตอร์-
เนชั่นแนล จำกัด และเป็นกรรมการในบริษัทต่าง ๆ
อีกหลายแห่ง
- พ.ศ. 2523 - ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม จนถึงวันที่ 20
มกราคม พ.ศ. 2524
- พ.ศ. 2524 - ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
เมื่อวันที่ 20 มกราคม และได้กราบถวายบังคมลาออก
เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2524
- ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ อีก
ครั้งเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2524 จนถึงวันที่
30 เมษายน พ.ศ. 2526
- เนื่องจากป่วยเป็นโรคมะเร็งในปอด จึงต้องเข้ารับ
การรักษาในโรงพยาบาลเป็นระยะ ๆ และอยู่ใน
ความดูแลของแพทย์มาตลอด ได้เข้ารับการรักษาใน
โรงพยาบาลสมิติเวชศรีวิบูลย์ เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม
พ.ศ. 2527 และถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 15 มกราคม
พ.ศ. 2528 รวมอายุได้ 56 ปี 8 เดือน 12 วัน

ยศทหาร

- พ.ศ. 2494 - ว่าที่เรืออากาศตรี
- พ.ศ. 2495 - เรืออากาศตรี
- พ.ศ. 2496 - เรืออากาศโท
- พ.ศ. 2500 - เรืออากาศเอก
- พ.ศ. 2504 - นาวาอากาศตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- พ.ศ. 2496 - เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2503 - เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. 2504 - จตุรภรณ์ มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2507 - จตุรภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. 2511 - ตริตาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. 2520 - ทวีติยาภรณ์ มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2523 - ประถมาภรณ์ มงกุฎไทย
- พ.ศ. 2524 - ประถมาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ. 2525 - มหาวชิรมงกุฎ

คำนำ

นายแพทย์ปसारพงษ์ ปุณศรี ได้มีหนังสือมาแจ้งว่าในงานพระราชทานเพลิงศพ นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี ผู้เป็นบิดา ใครจะพิมพ์หนังสือเรื่อง พุทธศาสนสุภาษิต คำโคลงที่ข้าพเจ้าแต่งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2517 เพื่อแจกเป็นที่ระลึก ข้าพเจ้าอนุญาตให้ตามความประสงค์ และขออนุโมทนาในกุศลบุญราศีซึ่งทายาทของนาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี ได้บำเพ็ญ เพื่อให้นาวาอากาศตรี ปุณมี ปุณศรี มีความสุขสงบในสัมปรายภพตลอดกาลนาน.

สีหะธร.

พุทธศาสนสุภาษิต คำโคลง

พระนิพนธ์

ของ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตาฯ

คำนำ

การศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตเป็นส่วนของหลักสูตรนักเรียน ผู้ศึกษาจะต้องแต่งเรียงความแก้อสุภาษิตที่ตั้งเป็นกระทู้ อ่างพุทธภาษิต หรือภาษิตอื่น ๆ ความยาวของเรียงความและการอ้อสุภาษิตแล้วแต่ชั้น ว่าจะ เป็นนักเรียนตรี โท หรือเอก

ข้าพเจ้าเองเห็นว่า การศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะทำให้ได้ทราบข้อธรรมอันจะใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตได้ จึงศึกษาจากหนังสือพุทธศาสนสุภาษิต ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วันละเล็กละน้อย แล้วผูกเป็นโคลงวันละบทสองบทเพื่อช่วยความจำ เมื่อรวมกันเข้าหลาย ๆ บทก็เกิดเป็นพุทธศาสนสุภาษิตคำโคลงฉบับนี้ การแต่งมิได้เรียงตามวรรคที่กำหนดไว้ในหนังสือของสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ แต่เลือกแต่งตามชอบใจ ทำให้แต่งเพิ่มเติมขึ้นได้เรื่อย ๆ เมื่อเวลาอำนวยในกาลสืบต่อไป

๒๕๑๗

อักษรย่อบอกนามคัมภีร์

—/—	เลขหน้าขีดบอกเล่ม	เลขหลังขีดบอกหน้า	
อ. จตุกก.	อ.จตุตถนิกาย	จตุกกนิปาต	
อ. นก.	"	นกนิปาต	
อ. ติก.	"	ติกนิปาต	
อ. ทสก.	"	ทสกนิปาต	
ข.อิตติ.	ข.ทุททนิกาย	อิตติวุตตก	
ข.อุ.	ข.ทุททนิกาย	อุทาน	
ข.ชา. อสีติ.	ข.ทุททนิกาย	ชาตก อสีตินิปาต	
ข.ชา. เอก.	"	"	เอกนิปาต
ข.ชา. จตุตทาฬีส	"	"	จตุตทาฬีสนิปาต
ข.ชา. ตีส.	"	"	ตีสนิปาต
ข.ชา. ติก.	"	"	ติกนิปาต
ข.ชา. ทุก.	"	"	ทุกนิปาต
ข.ชา. ปญจก.	"	"	ปญจจนิปาต
ข.ชา. วิส.	"	"	วิสตินิปาต
ข.เถร.	ข.ทุททนิกาย	เถรคาถา	
ข.ธ.	"	ธมฺมปทคาถา	

ขุ.สุ.	ขุททกนิกาย	สุตตนิပါတ
ที.มหา.	ทีฆนิกาย	มหาวคค
ม.ม.	มชฺฉิมนิกาย	มชฺฉิมปณฺณาสก
วิ.จุล.	วินย	จุลลวคค
วิ.มหา.	วินย	มหาวคค
วิ.มหาวิภงฺค.	วินย	มหาวิภงฺค
ถ.สพ.	ถัยคฺตนิกาย	สพายตนวคค
ว.ว.	สมเด็จพระมหาสมณเจ้า	กรมพระยาวชิร-
		ญาณวโรรส
ส.ฉ.	สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฉิม)	
ส.ส.	สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทว)	

อดตา หเว ชิด์ เสยโย

ชนะตนนั้นแลเป็นดี

พ. ค. ๒๕/๒๕

ชนะตนประเสริฐแท้
ชนะอื่นทั้งธรณี
ฝึกจิตและกาย
ดีกว่าชนะผู้
    คำว่า "ตน" นี้ไซ้
ชนะใจตนเองนี้
    เพราะย่อมรู้ผิดชอบ
รู้จักให้อภัย
    การชนะบุคคลอื่น
ชนะด้วยวาจา
    แรกเอาชนะเขา
ชนะตนของตนนั้น

เป็นดี
ไปสู้
    เว้นโลก โกรธนา
    อื่นด้วยกำลัง
คือจิตใจและกาย
    ประเสริฐกว่าชนะใคร
ไม่ประกอบสิ่งเหลวไหล
    ไม่โลภหรือโกรธา
ไม่ยั้งยืนาจ้อปรา
    หรืออาวุธยุทธภัณฑ์
ภายหลังเราอาจแพ้พัตัน
    สิ่งดีแท้ย่อมแน่นอนๆ

อตตา หิ กิร ทุทุทโม

ได้ยินว่าตนแล ฝึกได้ยาก

พ. ธ. ๒๕/๓๖

การฝึกอันยากนั้น
สอนพรา้แนะนำคน
บุคคลไม่เห็นตน
เมื่อไม่เห็นผิดไซ้

ฝึกฝน ตนนา
อื่นได้
ทำผิด เลยนอ
ก็เว้นฝึกปรือ

อดดา สุหนโต ปุริสสุส โขติ

คนที่ฝึกดีแล้ว เป็นแสงสว่างของบุรุษ

ส. ส. ๑๕/๒๔๗

จงฝึกตนมณัสนพร้อม

ให้ทำที่วาจา

บุคคลฝึกกิริยา

เรื่องรุ่งจักไม่ด้อย

กายา

เรียบร้อย

แลจิต

ด่ำล้าราตี.

อดตา หิ อดตโน นาโถ

คนแล เป็นที่พึ่งของตน

พ. ศ. ๒๕/๓๖/๖๖

ยามทุกข์ยามเดือดร้อน
จักเปรียบจักเรียกใคร
ก่อการกิจอันใด
ดีกว่าคอยชักช้า

กายใจ
“ช่วยข้า”
ควรพึ่ง ตนนา
พึ่งผู้ช่วยเหลือ.

อปุปมาโท อมตํ ปทํ

ความไม่ประมาท เป็นทางไม่ตาย

พ. บ. ๒๕/๑๘ พ. ขา. ศีล. ๒๗/๕๒๔

อย่าประมาทคุณสมบัติทั้ง
ทุจริตอกุสลา
เป็นทางไม่มรณา
พระพุทธรองค์ทรงเน้น

รักษา กายนา
ละเว้น
จักอยู่ สุขเอย
แน่แท้ทางเกษม

ปมาโท มจฺจุโน ปทํ

ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

พ. ศ. ๒๕/๑๘ พ.ศ. ๒๓/๕๒๔

เดินเล็ดรอดครุระทิง
นี้แหละทางอบาย
ประมาทสู่ความตาย
ดับชีพไปเนิ่นช้า

งมฉาย
วุ่นวาย
กุศลเสื่อม นาพ้อ
ไปพ้นสงสาร

กวี คาถานมาลัย

กวีเป็นที่อาศัยแห่งคาถาทิ้งหลาย

ศ. ศ. ๑๕/๕๒

กานท์กลอนกรองกาพย์เนื้อ
เวทวิเศษคาถาดิ
อาศัยพจน์ไพเราะกวี
ชนจักกล่าวเกริ่นก้อง

ดนตรี
สัมผัสคล้อง
สรรแต่
กว่าร้อยพรรษา

อาโรคยปรมา ลาภา

ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง

ม. ม. ๑๓/๒๘๑. พ. ๖. ๒๕/๔๒

ปวดหัวทั้งปวดท้อง
เป็นโรคสารพัน
โรคมกหลายกมหันต์
สิ้นโรคทั้งหลายได้

ถอนพิษ
เพิ่มไข้
มหาทุกข์
โชคแท้สุขเกษม.

นตฺถิ ปญฺญาสมา อากา

แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

ศ. ศ. ๑๕/๕

ศูรยจันทรคารกะลา
ความสว่างแสงอัคคี
มังสจกฺขุไม่มี
เดือนมีดตึนดาวไร่

ธรรมะอรรดศาสตร์ลา
จักประจัญกลศึก
ปัญญาตริตรองตริก
แสงแห่งปัญญารู้

รังสี
คบได้
มีอจ มงนา
เดือนร้อนไปเห็น
ลุ่มลึก
ศึกสู้
จึงสว่าง นาท่อ
เลิศล้ำแสงใด

ปัญญา ว ธเนน เสโย

ปัญญาเที่ยวประเสริฐกว่าทรัพย์

นัย-ม.ม. ๑๓/๔๑๓. นัย-ขุ. เถร. ๒๖/๓๗๕

เงินทองทรัพย์สิ่งสิ้น
โจรลักขโมยขาย
ซื้อสรรพสิ่งทั้งหลาย
แต่มีอาจใช้ซื้อ
ปัญญาเป็นทรัพย์ล้ำ
เป็นสิ่งอันประเสริฐ
อาจก่อเกียรติช่วยเข็ด
รู้จักนำตนพ้น

วัวควาย
แย่งยื้อ
ด้วยทรัพย์ นั้นแล
สุขแท้นิพพาน
เลอเลิศ
ยิ่งล้ำ
ชูชื่อ
จากห้วงทุกข์กรรม.

พรหมชาติ มาตาปิตโร

มารดาบิดานั้นท่านว่าเป็นพรหมของบุตร

อ.จ. ต.ก. ๒๐/๑๖๘. อ.จ. จ.ศ.ก.ก. ๒๑/๕๒ พ. อ.ติ. ๒๕/๓๑๔

อันชนนี้ชนกนั้น

บุญลบล้ำอุดม

เลี้ยงดูชั้นชูชม

พรหมวิหารมากแล้ว

คือพรหม

ประเสริฐแท้

เชยบุตร

กว่าผู้อื่นใด

บุพพชาจรียาติ วุจฺจเร

มารดาบิดาท่านว่าเป็นบุรพอาจารย์ของบุตร

อํ ติภ. ๒๐/๑๖๘ อํ ติภ. จตุกก. ๒๑/๕๒ พุ.อิติ. ๒๕/๓๑๔

ท่านสอนบุตรแต่น้อย
แต่บุตรยังอ่อนเขลา
อบรมวิชาชาว
ทั้งวิถีธรรมผู้

วัยเยาว์
จวบรู้
ชาญเชี่ยวชาญ
โลกได้ปลอดภย.

อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ

มารดาบิดา เป็นที่ควรคำนับของบุตร

ภจ. ดิก. ๒๐/๑๖๘ ภจ. จตุกก. ๒๑/๕๒ พุ. อิติ. ๒๕/๓๑๔

บุตรควรเคารพน้อม
แสดงกตเวทิตี
แก่บุพพอาจารย์
บูชาพระคุณพัน

ภักดี
มากล้น
พรหมทาน
เพียบพร้อมมกตัญญู

เทสโล จ โทติ อติยานาย
คนยอมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอจัด

วิ. มหาวชิวงศ ๑/๓๓๔. ชุ. ชา. ติก. ๒๗/๑๐๐

ใครใครยอมเกลียดหน้า
เพื่อนักจกหน้าอ
กวนสุขเรียไรต่อ-
ขอจัดนั่นคือผู้

คนขอ
บ่นอู้
แยทำน
มักได้นำชัง

กาโล ขสติ ภูตานิ สพุพานเว สหตตนา

กาลเวลาย่อมกินสรรพสัตว์กับทั้งตัวมันเอง

ขุ. ขา. กุถ. ๒๗/๕๕

กาลเวลาไม่เที่ยงแท้
สรรพสัตว์พรหมเกษียณ
ชีพิตดับกาลจําเนียร
กาลย่อมกินกาลด้วย

หมุนเวียน
มอดม้วย
กาลล่วง
ดับสิ้นคืนวัน.

อดุโธ อดุถสุส นกขตุตํ ก็ กริสฺสนฺติ ตารกา

ประโยชน์เป็นอุภษ์ของประโยชน์เอง
ดวงดาวจักทำอะไรได้

พ. ขา. เอก. ๒๗/๑๖

ทำดีก็ย่อมได้
ประพฤติชอบนั้นมี
อย่าคอยอุภษ์ราตี
ดาวมีอาจช่วยแก้

ผลดี
ประโยชน์แท้
ดาวเคราะห์ โขคณา
สิ่งร้ายเป็นคุณ

กาลานุกรูปี ว จูรี นิยุญเซ

พืงประกอบฐระ ให้เหมาะแก่กาลเทียว

๑. ๑.

จักประกอบกิจใหญ่่น้อย

พืงเลือกให้เหมาะกาล

ดั่งนี้จักบันดาล

งานจะคล่องสบายได้

ทำงาน

กำหนดไว้

ศิริ มงคลนา

สะดวกแท้สัมฤทธิ์ผล

กตสฺส นตฺถิ ปฏิการิ

สิ่งที่ทำแล้ว จะทำคืนไม่ได้

ก.ศ

สิ่งใดทำแล้วไม่
ต้องรับผลแห่งกรรม
ไปตรองตรึกอาจกล้า
เรามีอาจช่วยแก้

อาจทำ คึนเลย
แน่แท้
ทำชั่ว
สิ่งร้ายกลายเป็นดี

สุกรี สารุณา สารุ

ความดีอันคนดีทำง่าย

วิจุล. ๗/๑๕๕. พ.อ. ๒๕/๑๖๗

ความดีพึงประกอบนั้น	มากมี
ความโอบอ้อมอารี	กอบเก็บ
ความดีเหล่าคนดี	ทำง่าย
คุณแผ่นดินเรือดำนน้ำเอื้อ	แผ่นดินได้รวดเร็ว

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961130449

สารุ ปาเปน ทุกุกร

ความดี อันคนชั่ว ทำยาก

วิ.จุล. ๗/๑๕๕ พ.อุ. ๒๕/๑๖๗

คนชั่วใจชั่วร้าย
มักช้วนจนตัวตาย
ทำดียอมฝืนกาย
ประพฤดิชอบมิได้ด้วย

หยาบคาย
ดื่บมั่วย
วจีมนัส
ธาตุแก้ทรชน

ราชา มุขิ มนุสฺसानิ

พระราชารูปเป็นประมุขของประชาชน

วิมทา. ๕/๑๒๔ ม.ม. ๑๓/๕๕๖ พ.ศ. ๓๕/๔๔๖

ทะเลเป็นเจ้าแห่ง
ทิวะสุริยฉัน
รัตติรัศมีจันทร์
สงฆ์ประมุขแห่งชาวหล้า
ผู้ใหญ่ในแคว้น
ผู้บำบัดทุกข์ประชา
เป็นประมุขนาครา
ทรงทศพิชธรรมเอื้อ

นทิมหันต์
แจ่มจ้า
เรื่องจรัส
เหล่าผู้ฟังบุญ
คือรา ชาแล
ช่วยเกื้อ
ในรัฐ
ราชฎีให้สวัสดิ

ปุตตกำ วีย ราชาโน ปข์ รกขนตุ สพพทา

พระราชองรักษาประชาราษฎร์
ให้เหมือนบิดารักษาบุตรทุกเมื่อ

1

นัย-ส.ฉ.

พระบารมีแผ่ปกป้อง
เหล่าพสกนิกร
ดั่งชนกออาหาร
ดั่งครอบครัวยู่เย็น

นาค
อุ้นเกล้า
รักษ์บุตร
พ่อคุ้มสุขเกษม

กल्याณการี กल्याณ ปาปการี จ ปापक

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ค.ศ. ๑๕/๑๓๓ พ.ช.า. พุ.ก. ๒๗/๘๔

กสิกรหว่านพืชแล้ว
ปลูกถั่วย่อมไต่ยล
หว่านข้าวที่นาตน
จักผิดประเภทแม่
เปรียบบุคคลผู้ซึ่ง
กุศลส่งบุญทวี
ทำชั่วอเวจี
รู้อย่างนี้แล้วไซ้

รอผล
ถั่วแท้
ข้าวงอก
หนึ่งครั้งงามมี
ทำดี
สวรรค์ได้
แหล่งรับ รอนอ
คิดสร้างแต่กุศล

ขิมจุณา ปรมมา โรคา

ความหิว เป็นโรคอย่างยิ่ง

พ. ศ. ๒๕/๔๒

ยามหิวหุ่ย่อมอื้อ
หิวจัดจิตใจคลาย
นับเป็นโรคอันตราย
กล่าวว่่าโมโหหิวให้

ตาย
สติได้
อย่างยิ่ง
โทษแท้ถึงตาย

อิณาทานํ ทุกฺขํ โลก

การกู้หนี้เป็นทุกข์ในโลก

นัย อ.จ.มก. ๒๒/๓๔๕

กู้เงินมาเพื่อใช้
อาจเกิดผลเงินหมุน
กู้ที่ห่อนมีคุณ
เป็นทุกข์ทำวันว้า

ทำทุน
ไม่ช้า
• กือเล่น พนันเฮ
ดอกเบียมากมาย

สุขา สงฆสุส สามัคคี

ความพร้อมเพรียงของหมู่ ให้เกิดสุข

อ.ทสก. ๒๔/๘๐. ข.ธ. ๒๕/๔๑ ข.อธิ. ๒๕/๒๓๘

ยามเหล่าอริร้าย
ชาวประชาทั้งผอง
ปฏิบัติมีอจกรอง
สามัคคีกองกู้

ไทยรวมไทยพรักพร้อม
อาจกอปรกิจเกิดมี ,
เมืองไทยจักเพิ่มทวี
สามัคคีนำสุขให้

หมายปอง เมืองนา
ช่วยกู้
เข้ายึด
ชาติให้เสรี
สามัคคี
ประโยชน์ได้
ความรุ่งเรืองนา
หมู่พ้องผองไทย

วิสุทธิเจปึ น วิสุทธิเส

แม็ในคนคู้้นเคย ก็ไม่ควรไว้อใจ

พ. ช. ๑๐๓. ๒๓๗/๓๐

แม็สหายคนรักคู้้น
วางจิตทุกสิ่งอัน
อาจนำทุกข์มากครัน
ภัยอาจเกิดจะได้อ

เคยกัน
ไปได้อ
ถ้าเชื่อ
เพราะไว้อใจคน

อกุโถเถน ชินเ โกร์

พียงชนะคนโกรธด้วยความไม่โกรธ

พ. ธ. ๒๕/๔๕. พ. ช. ๒๗/๕๐

คนโกรธขาดสติยัง
เอาชนะโดยโทโส
ต่างคนต่างพูดโย
ความโกรธมีเล็กร้าง
ผู้ใดข่มจิตด้วย
สามารถเอาชนะ
ผู้โกรธก็อาจละ
ที่เล็กโกรธนั้นไซ้

โมโห
ตอบบ้าง
จึงโกรธ
เพราะเกรี้ยวกราดกัน
ทมะ
โกรธได้
ความโกรธ
เพราะแพ้คุณธรรม

ตครี ว ปลาเสน โย นโร อุปนยฺหติ
ปตฺตาปี สุรภี วายนฺติ เอวํ ธีรูปเสวนา

นรชนห่อกฤษณาด้วยใบไม้ แม้ใบไม้ย่อมพลอยหอมฟุ้ง
ไปฉันใด, การส้องเสพกับนักปราชญ์ก็ฉันนั้น

(โพธิสัตต)

พ.ช.ว.ศ. ๒๗/๔๓๗

ใบไม้อันชนใช้ห่อ
ย่อมติดหอมสุคนธา
เปรียบบุรุษคบหา
จักเรื่องรุ่งตราบคั่ง

กฤษณา
กลิ่นฟุ้ง
บัณฑิต
เพราะคั้นคนดี

จเข ธน์ องควรสุส เหตุ
องคฺ จเข ชีวิตํ รกขมาโน
องคฺ ธน์ ชีวิตญจาปี สพพํ
จเข นโร ธมฺมมนุสฺสรนฺโต

นรชนพึงสละทรัพย์เพราะเหตุแห่งอวัยวะ เมื่อรักษาชีวิต
พึงสละอวัยวะ เมื่อตามระลึกถึงธรรม พึงสละอวัยวะ
ทรัพย์ และแม้ชีวิตเสียทุกอย่าง

ขุ.ชา. กสิติ. ๒๘/๑๔๗

พึงเสียสสินเพื่อป้องกันตน
เสียอวัยวะยังชนม์
แต่พึงรักษั้ธรรมจน
เสียทรัพย์กายชีพได้

กันตน
ชีพไว้
เหนืออื่น
เพื่อค้ำคุณธรรม.

ชีรนุติ เว ราชรดา สุจิตดา
อโถ สรีรมุปี ชรํ อุเปติ
สตยฺจ ธมุโม น ชรํ อุเปติ
สนโต หเว สพุภิ ปเวทยนฺติ

ราชรถอันงดงามย่อมคร่ำคร่า แม้สรีระก็เข้าถึงชรา
ส่วนกรรมของสัตบุรุษย่อมไม่เข้าถึงชรา
สัตบุรุษกับสัตบุรุษย่อมรู้กัน

(๓๓๓)

ศ. ศ. ๑๕/๑๐๒๓

สัตบุรุษย่อมรู้
ว่าราชรถอันงดงาม
สรีระใดก็ตาม
ยังแต่กรรมอันแพรว

มุลความ
ประดับแก้ว
ย่อมแก่ ชรนา
ไม่พ้นจากสมัย

อิติธัตโต สุราธัตโต อภธัตโต จ โย นโร
ลหุ ลหุ วินาเสติ ตํ ปราภวโต มุขํ

คนใด เป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา และนักเลงพนัน
ย่อมล้างผลาญทรัพย์ที่ตนได้แล้ว ๆ ข้อนั้นเป็นเหตุแห่ง
ผู้ฉิบหาย

(พุทธ)

พ. ศ. ๒๕/๓๔๗

นักเลงหญิงคนดีมีเหล่า
พนันเล่นจิตใจเบา
ย่อมเสียทรัพย์เพราะโอดเขลา
เป็นเหตุความวุ่นวาย

มีนเมา
ชั่วช้า
จักเสื่อม ลาภนา
จักต้องฉิบหาย

สาธุ โข สิปปกัม นาม อปิ ยาทิสกิทิส

ชนชื่อว่าศิลปินแม่เช่นใดคนหนึ่ง
ก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จ

พ.ช. ๑๐๓. ๒๓๗/๓๕

ศิลปินนำสุพรรณ
เครื่องประกอบพิทยา
รู้ศิลป์สิ่งเดียวพา
ศิลปะศึกษาแล้ว

พรรณนา
เฟริศแพรว
เรื่องรุ่ง
เลิศล้ำมงคล

อทฺตมาเจว ทฬิทฺทา จ สฬุเพ มจฺจุปรายนา

ทั้งคนมีและคนจน ล้วนมีความตายเป็นเบื้องหน้า

ที. มทล. ๑๐/๑๔๑. พุชป. ๑๐ก. ๒๗/๓๑๗

จักมีจนยากแค้น
เป็นเพื่อนร่วมอยู่ใน
จักต้องพึ่งอาศัย
เพราะต่างมัจจุราชชี้

อย่างไร
โลกนี้
สงเคราะห์ กันนา
ว่าต้องอาศัย

พหุบุปิ เจ สหิตํ ภาสमानโน
น ตกฺกโร โหติ นโร ปมตฺโต
โคโปว คาโว คณยํ ปเรสํ
น ภาควา สามญฺญสฺส โหติ

นรชนผู้ประมาทแล้ว แม้กล่าวพุทธพจน์ได้มาก
แต่ไม่ทำตามพุทธพจน์นั้น ย่อมไม่มีส่วนแห่ง
สามัญญ เหมือนคนเลี้ยงโค นับโคเพื่อคนอื่นฉะนั้น

(พุทธ)

พ.ศ. ๒๕/๑๗

ชนผู้ประมาทแล้ว
พุทธพจน์มากมาย
แต่จิตหอนละอาย
พระพุทธรองค์ทรงศรีสไว้
เปรียบบุคคลผู้รับจ้าง
โคมากหลากอนันต์
ต้องคอยนับกวัดขັນ
อันเด็กเลี้ยงโคเพียง

งมงาม
กล่าวได้
ในบาป
ไปน้อมยอมตาม
ทุกวัน
ที่เลี้ยง
เฝ้าพิทักษ์
ประมาทแล้วกล่าวธรรม

สเจ ภายถ ทุกขสฺส สเจ โว ทุกฺขมปฺปิยํ
มากตฺถ ปาปกํ กมฺมํ อาวี วา ยทิ วา รโห

ถ้าท่านกลัวทุกข์ ถ้าท่านไม่รักทุกข์ ก็อย่าทำ
บาปกรรม ทั้งในที่แจ้ง ทั้งในที่ลับ

(พุทธ)

พ.ศ. ๒๕๖๕

เหตุคือบาป ทุกข์นั้น
เป็นสัจจะไปมีคน
กลัวทุกข์อย่าปล่อยตน
ทั้งที่ลับและที่แจ้ง .

เป็นผล
อาจแย้ง
ทำบาป
อย่าได้กระทำ

โย เว กตญญ กตเวทิตีโร
กल्याณมิตรโต ทพุหกตติ จ โหติ
ทุกุขิตสฺส สกุกจฺจ กโรติ กิจฺจ
ตถาวีธํ สปุปุริสํ วหนติ

ผู้มีปรีชาใจ เป็นคนกตัญญูกตเวที ๑ มีกัลยาณมิตร
สนิทสนมกัน ๑ ช่วยทำกิจของมิตรผู้ตกยากโดย
เต็มใจ ๑ ท่านเรียกผู้นั้นว่า เป็นสัตบุรุษ

(สรภนุคโพธิสัตต)

ขุ.ชา.จตุตทาพีธ. ๒๓/๕๔๑

สัตบุรุษท่านกล่าวไว้
ว่าย่อมรู้จักอุปการ
มิตรดีไประราน
กับมิตรตกยากโอบอ้อม

สามสถาน
นอบน้อม
สนมสนิท
ช่วยด้วยเต็มใจ

น เวทา สมุปรายาย น ขาติ นปี พนธฺวา

สกญจ สีสส์สุทฺธํ สมุปรายสุขาวหํ

เวทมนต์ ขาติ พวกพ้อง นำสุขมาให้ในสัมปรายภพ

ไม่ได้ ส่วนศีลของคนทีบริสุทฺธิแล้ว จึงนำ

สุขมาให้ในสัมปรายภพได้

(โพธิสตุต)

ข.ชา. ปณจก ๒๗/๐๗๕

บุคคลกำเนิดล้ำ

สรรพเวทมนตเลิศ

พวกพ้องช่วยชูเชิด

ไปเกิดคุณแก่ผู้

เหล่าบัณฑิตผู้ประพฤติ

ศีลสัตย์บริสุทฺธิอัน

อิธโลกจักสุขสันต์

ปรโลกผูกผ่องแผ้ว

สุดประเสริฐ

รอบรู้

เกียรติยศ

ดับม้วยมรณา

พรหมจรรย์

รักษแล้ว

จิตสงบ

สุขด้วยแรงศีล

สพพา ทิสา สปุริโส ปวายติ

สัตบุรุษ ย่อมขจร ไปทั่วทิศ

อ.ร. ค.ก. ๒๐/๒๕๑ พ.ร. ๒๕/๒๒

ปวงมาลีกลิ่นไม้
ขจรตรลบพระพายพา
บ้างผลิส่งสุคันธา
บ้างผลิหอมยามเช้า
    เกียรติคุณสัตบุรุษนั้น
กลิ่นรื่นสูมามาลัย
หอมตรลบตลอดกาล
ทวนพระพายหอมได้

กฤษณา
กลิ่นเคล้า
ยามค่ำ
กลิ่นฟุ้งจรุงไกล
เปรียบปาน
กลิ่นไม้
ไปหยุด
ทั่วทั้งทิศา.

อุปสุตตายนํ ปุริโส พลิวทโทว ชีรติ
มंसานิ ตสฺส วทมนฺติ ปญญา ตสฺส น วทมนฺติ

คนผู้สตับน้อยนี้ ย่อมทรุดโทรมไป เหมือนโคถึก
เนื้อของเขา ย่อมเจริญ แต่ปัญญาของเขาหาเจริญไม่

(พุทธ)

พ. ธ. ๒๕/๓๕

อุปสุตผู้สตับน้อย
มีร่างกายใหญ่โต
เนื้อหนังมากอักโข
กายใหญ่ใจโทรมด้วน

คูจโค ถึกหนา
อวบอ้วน
ไปเกิด ประโยชน์มา
เพราะด้อยปัญญา

โสจติ ปุตฺเตหิ ปุตฺติมา
โคมิโก โคหิ ตเถว โสจติ
อุปธิ นรสฺส โสจนา
น หิ โส โสจติ โย นิรูปฺติ

ผู้มีบุตรย่อมเศร้าโศกเพราะบุตร, ผู้มีโคย่อมเศร้าโศก
เพราะโคเหมือนกัน,

นรชนมีความเศร้าเพราะอุปธิ ผู้ใดไม่มีอุปธิ
ผู้นั้นไม่ต้องเศร้าโศกเลย

(พุทธ)

ส.ส. ๑๕/๘

มีวัวจกทุกขร้อน
มีบุตรเกิดแต่ตัว
ความเศร้าเกิดเพราะมี
รู้อุปธิครองเข้า

เพราะวัว
จกเศร้า
มุ่นกิเลส
กิเลสสิ้นโศกสลาย

โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ
โสมํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิตฺวา

ผู้ใด ประมาทแล้วในก่อน ภายหลังไม่ประมาท
ผู้นั้นชื่อว่า ยังโลกนี้ให้สว่าง
เหมือนพระจันทร์พ้นแล้วจากเมฆฉะนั้น

(อังกุลีมาลเถร)

ม.ม. ๑๓/๔๘๖

บุคคลผู้ประมาทแล้ว
จักเกิดผลกุศลหนุน
เป็นประทีปประภาจุน
ดุจศศิธรผ่องพัน

กอปรบุญ
เลิศล้ำ
เจือโลก
เมฆร้ายที่กำบัง

ยสฺส ราโค จ โทโส จ อวิชา จ วิชาตา
โส อิมํ สมุทํ สคาหํ สรกุขล์
สอุมภิกยํ สุตฺตฺรํ อจฺจตริ

ผู้สํารอราคะ โทสะ และอวิชาได้แล้ว ชื่อว่าได้
ข้ามทะเล อันนี้ มีสัตว์ร้าย มีโจรสลัด พร้อมทั้งภัย
ที่เกิดจากคลื่น อันข้ามไปได้ยากนัก

(พุทธ)

ศ. สท. ๑๘/๑๕๗

อันสมุทรสุดลิกพัน
คลื่นใหญ่ภัยรังควาน
โจรสลัดหมู่สัตว์พาล
ภัยพิบัติอยู่เฉพาะหน้า
ราคะโทสะทั้ง
ย้อมเกาะสันดานมา
ภัยพิบัติแห่งชีวา
สํารอออกได้แล้ว

จักประมาณ
พายุกล้า
เหตุโหด
เมื่อข้ามทะเล
อวิชา
ยากแก่
ของมนุษย์
จุได้ข้ามทะเล

อโมฆ์ ทิวส์ กริยา อปฺเปน พหุเคน วา
ยํ ยํ วิวหเต รตฺติ ตพฺพนนฺตสฺส ชีวิตํ

บุคคลควรกระทำวันคืนไม่ให่ว่างเปล่าจากประโยชน์
น้อยหรือมาก เพราะวันคืนผ่านบุคคลใดไป ชีวิต
ของบุคคลนั้นย่อมพร่องจากประโยชน์นั้น

(สิริมณฑาเถร)

พ.เถร ๒๖/๓๓๕

สิ่งของหายแล้วย่อม
วันล่วงเลยเวลา
จะนั้นอย่าทิ้งทิวา
จงกอบปรกิจที่ไว้

อาจหา แทนนา
ไปได้
ให่ว่าง
ประโยชน์แท้แก่ตน

ชาติถทุโธ ธนถทุโธ โคตตถทุโธ จ โย นโร
สญญาติ อติมญญเอติ ตํ ปราภาวโต มุขํ

คนใด หยิ่งเพราะชาติ หยิ่งเพราะทรัพย์ หยิ่งเพราะ
สกุล ย่อมดูหมิ่นญาติของตน ชื่อนั้นเป็นเหตุแห่ง
ความเสื่อมของคนนั้น

(พุทธ)

พ.สุ. ๒๘/๓๔๓

ผู้ใดเย่อหยิ่งด้วย
หยิ่งเพราะทรัพย์เนื่องหนุน
ย่อมหมิ่นญาติว่าสกุล
เขจักเสื่อมเป็นต้น

ชาติสกุล
มากล้น
ใช้ญาติ ตนดู
แห่งผู้ฉิบหาย

พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส.

โทร ๕๘๕๒๔๑๗, ๕๘๕๕๐๗๒

